

7 SEP. 1942

NOEN TID

4

579

Mappe 5
Ekepl. 15/8
Arg. 1942
O

2. årg.

Oversigt pr. 15. august

1942

Russland. Den tyske storoffensiv begynte 2. juli etter erobringen av Sevastopol. Fremstøtet ble innledet med voldsomme bombe- og stupflyangrep på russernes bakre linjer og det viste seg at tyskerne var sterkt overlegne med hensyn til fly. Flyangrepen og artilleriforbereidelsene ble straks fulgt av konsentrerte ~~av~~ panserfremstøt som jog lange kiler inn i russernes linjer. For å spare sine tropper og hindre at de ble omringet, kommanderte Timosjenko retrett. Tyskerne har innrømmet at retretten kom på tvers av deres opprinnelige planer som gikk ut på å gjøre det av med de russiske hovedstyrker ved en konsentrert innsats i løpet av få dager, men det ligger i sakens natur at en hurtig retrett over lange distanser alltid bringer uorden i rekkene, og dette ble til fullt mål utnyttet av tyskerne som uten stans jog sine panserkiler videre frem. Offensivens utgangspunkt var området mellom Kharkov og Kursk, 200 km. lenger nord, og retningen var østover mot Dondalen. Russerne satte inn avlastningsangreplenger nord ved Orel og især ved Rsjev vest-nordvest for Moskva, men selv om disse angrep, som fremdeles fortsetter, volder tyskerne betydelige tap, har de hittil ikke sänket den tyske fremmarsj lenger syd. Allerede etter få dager nådde tyskerne frem til Don på bred front, og det lyktes heller ikke å hindre dem i å sette over ølven. Bare i nord, ved Voronesj, 200 km. øst for Kursk, lyktes det å stoppe dem, og også her har russerne siden fortsatt med voldsomme motangrep. Også i Donbuen, hvor Don ved Kalatsj bare ligger 60 km. fra Stalingrad i Volgadalen, lyktes det russerne å holde begge bredder av Don. De tyske hovedstyrker fulgte Don sydover, og 24. juli ble Rostov ved Dons munning stormet under usædvanlig blodige kamper. Nye panserkolonner ble uten ophold sendt videre mot syd, sydøst og øst etterfulgt av motorisert infanteri som 14. august nådde Kaukasusfjellenes nordlige utløpere langs omtrent hele den vestlige halvdel av fjellkjeden. De viktigste byer: Krasnodar, Armavir, Vorosjilovsk, Maikop og Pjätigorsk ble etter seige kamper tatt, men panserkilene hadde for en stor del gått utenom de russiske styrker som nå truet dem i flankene. Fremrykkingen hadde også funnet sted i en hets av over 40., under voldsomme kamper, og tyskerne har innrømmet at troppene er anstrengt til grensen av ydelynen. Det ser derfor ut til at det en tid utover vil bli en pause i fremrykkingen, og at de russiske tropper i stor utstrekning vil få tid til å trekke seg tilbake i Kaukasusfjellene og å utbygge forsvaret i øst. Tyskerne er kommet i besiddelse av det lille oljefelt ved Maikop som produserer 6 - 7 prosent av Samveldets olje, eller ca. 200 km. vestenfor Grosnyj, som produserer 7 - 8 % av oljen, og dette felt ligger i fjellene og har bedre forsvarsmuligheter. Til Samveldets største oljefelt, Baku, som produserer ca. 60% av den russiske olje, er det ennå henimot 700 km. tildels meget uveisomt og med gode forsvarsmuligheter. Tyskerne har ikke tatt mange fanger og det er sannsynlig at den største del av de russiske styrker som var stasjonert ved Don og i Kubanområdet med mesteparten av sitt utstyr i behold er kommet opp i fjellene eller sydover langs Svartehavskysten og snart vil kunne settes inn i forsvaret igjen. Det er tydelig at tyskerne i Nord-Kaukasus har hatt store tap og er sterkt utmattet, og det ser også ut til at deres flyvåpen har hatt store tap og at russerne på den annen side har fått flere fly og er blitt nesten jevnbyrdige, så stillingen på denne front er langt fra håpløs.

I vest har russerne frivillig rømt Tamanhalvøya, som strekker seg ut mot Kertsj-stredet, og likesa sin nest største flåtehavn Novorossisk syd for Tamanhalvøya, og utskibningsbyen for olje, Tuapse, 120 km. lenger i syd. I Batum, som ligger like ved grensen til Tyrkia, 450 km. sydøst for Novorossisk, har den russiske flåte fremdeles en brukbar havn. En jernbane fører langs Svartehavskysten, men den er lett å bryte, og landet langs kysten er fullt av fjell og skulde være lett å forsvare, særlig ved flåtens hjelp. I Donbuen har tyskerne satt svære styrker inn mot Stanlingr. Her har de hatt voldsomme tap under forsøkene på å bryte gjennom de sterke russiske forsvarsværker vest for byen. I den siste tid har de derfor konsentrert seg om et voldsomt angrep fra syd, men russiske meldinger fra 13. august går ut på at også dette angrep er slått tilbake med svære tap for fienden. Trusselen mot Volgadalen forsetter imidlertid. Tyske motoriserte tropper er på vei fra Rostov og nedre Don østover steppen mot Astrakhan ved Volgadeltaet eller andre punkter ved nedre Volga, disse tropper melder 14. aug. erobringen av Jelista, knappe 300 km. vest for Astrakhan, og dette gjør det nødvendig for russerne å holde store tropestyrker beredt i syd. Volg adalen er militært av større betydning enn Nordkaukasus. Det kan være nokk å peke på at Volga med bielver tilsammen representerer et selbart og tildels sterkt trafikert elvenett på 14000 km., og i dette område nesten helt erstatter veier og jernbaner. Lykkes det å holde Baku og Volgadalen, vil Hitlers sommeroffensiv i virkeligheten neppe være verdt det den har kostet. Tyskerne har riktignok nå på 2 år erobret henimot 75% av Samveldets akkerland, men russerne har utvilsomt magasinert opp store kornlagrer som ledd i sine vel gjennomtenkte krigsforberedelser. Sammen med arealene har russerne også tappt halvparten av sin sivilbefolkning, mest bønder, som forøvrig for en stor del fortsetter å støtte sitt fedrelands krigsførsel ved sabotasjehandlinger og gerilja. Tyskerne vil på den annen side ikke i år få stort nytte av korndistriktene, da kornet for størstedelen er høstet og fraktet vekk eller ødelagt, og det vil neppe bli mulig for dem å skaffe tilstrekkelig såkorn til neste år.

Sovjets resurser i øst. Russland har sine militære hovedstyrker i behold, men uten tilførsler er en moderne hær av liten verdi. Landet har tapte sine rikeste livsmiddel- og industribaser og sine best utbyggede råstoffkilder, og står i fare for å tape mere, bl.a. Grosnyj og Baku med ca. 70% av oljeproduksjonen. For Tyskland vilde det selv sagt bety mye å få disse felter, men det er tydelig at Tyskland har hatt rundelike mengder syntetisk bensin og smørølje av god kvalitet, og at alle forhåpninger om at Tyskland skulde bryte sammen av mangel på olje var helt ugrunnet. Hovedspørsmålet er derfor om Russland vil klare sig uten den kaukasiske olje. Hertil er å si at russerne gjennom mange år har lagret store olje- og bensinbeholdninger i det indre av landet som ledd i de militære forberedelser. Siden 1937 har Russland stoppet oljeeksporten, til tross for at produksjonen har øket rakst, Russerne vil fremdeles ha fri tilgang på olje fra Iran, og de har dessuten rike og meget omfattende oljefelter øst for Det Kaspiske Hav i nord ved Kosjhagil, øst for Uralelvas utløp i sør ved Nebit-Dag. Enda større produksjon har feltene i Ural ved Isjimbai øst for Ufa. Olje produseres også i Usbekistan på Nord-Sakhalin og andre steder. Nye felt er og så funnet i den senere tid, bl.a. i Nord-Ural og på Kamtsjatka. Med hensyn til kull har Russland i sydlig Central-Sibir sitt største og rikeste område, mellom Stalinsk og Irkutsk. Det er 360 km. langt med en største bredde av 120 km., og inneholder 400 milliarder tonn kull, eller dobbelt så mye som Englands samlede kullforråd. En veldig stål- og rustningsindustri er vokset opp her i løpet av de senere år. Store kullforråd finnes også andre steder i Syd-Sibir og i Nord-Ural. Jern og mangan finnes i veldig mengder i Ural. Ved Magnitogorsk finnes noen av verdens største felter av høiprosentlig jernmalm som dessuten kan sprenges ut med et minimum av arbeid.

Her finnes også noen av de største og mest moderne jern- og stålværker i verden. I det hele er den gamle oppfatning av Sibir som en nesten ubeboelig isørken så uriktig som mulig. Vinteren er uhyre streng, ganske som i Canada, men jorden er meget fruktbar og sommeren er overordentlig varm så hvete dyrkes over store områder. I det sydlige asiatiske område dyrkes til og med bomull og te. Kjennetegn for Sibir som "et nytt Amerika", her er enorme mineralrikdommer og i de siste 20 år er det vokset frem en moderne storindustri. La oss med en gang male det svartest mulige bildet: at russerne i sør må trekke seg tilbake til Ural. Deres offensive kraft vil da være svekket, men en slik fremgang vil i tilfelle koste tyskerne uhyre tap og vi kan med sikkerhet regne med at hvis tilførslene fra Amerika og England fortsetter - og i de mørkere høst- og vintermånedene vil de være langt mindre utsatt for fly- og ubåtangrep enn i sommer - da vil russerne fremdeles klare å binde de tyske styrker inntil Storbritannia og Amerika blir ferdig med sine ivansjonsforberedelser. Og så lenge det er en front i Russland vil sabotasjehandlinger og geriljaen i de besatte deler av landet fortsette og binde store mengder av besatte østtropper. De tyske myndigheter under for tiden av propagandahensyn å utmale hvor føye de russiske bønder er, men deres "Kriegsberichter" kommer ofte i skade for å røbe sannheten. I en beretning i "Aftenposten" for 13. Aug. heter det f. eks. "Et par governskudd piskes inn fra siden, farer bare en millimeter over hodene på oss... Det er snikskytterne som er på ferde, disse som om dagen spiller de harløse og engstelige bønder, og etter mørkets frembud beskytter våre poster og reservkolonner. Da en nattlig razzaa pleier å ha lite hell med sig og for det meste bare bringer oss tap, beordrer kompanisjefen at vi skal søke ly i et halvferdig hus." Sannheten er altså at om natten må de vell vobede tyske soldater søke skjul for "de harmløse og engstelige" russiske bønder.

Japan-Rusland. Det er ikke usansynlig at Japan har forpliktet sig til å angripe Rusland i det øyeblikk tyskerne har nådd bestemt strategiske mål. på Baku f. eks. Japan har den største interesse av å sette Rusland ut av spillet, Og især av å erobre Vladivostok-distriktet, Man regner med at Japan har for tiden, minst 35 divisjoner eller ca. 700 000 mann i Mansjuko og indre Mongolia ferdig til å angripe russerne. Buen Vladivostok er utbygget som en meget sterk sjø- og landfestning, og danner Ruslands største ubåthavn. En annen, dårligere, men tryggere beliggende og isfri havn ligger 1500 km. lenger nord, nær Sakhalins nordspiss. Vladivostok har en utsatt beliggenhet, og tilførselslinjen den transsibiriske jernbane, som går langs Mansjukos grense, er lett å brute. Området som helhet er imidlertid fullt av fjell og antagelig lett å holde selv mot en tallmessig overlegen fiende. Her er anlagt en rekke fluplasser som representerer en kraftig trussel mot Japan. U.S.A. holder ganske sikkert ett stort antall langtrekkende bombefly ferdig for det første skritt fra Japans side å sette over og derfra delta i bombardementet av Japans særdeles brennbare byer. Russerne har allerede i mange år holdt en hær av utsøkte mannskaper med det mest moderne materiell og forsynninger for flere måneders krig i det fjerne østen, og ett overfall vil ikke stille økede krav til den russiske produksjon og transport i første omgang, men det vil bety rasering av en god del av Japans byer og en meget effektiv ubåt-blokade av det ytterste råstoffattige Japans forbindelseslinjer. Japanerne er dyktige, hardføre og nøisomme soldater, Men en av deres utpregede rasceionemligheter er ømfintlighet for kulde, og de har heller ikke stor erfaring i vinterkrig. Lynkrigstaktikken lag seg ikke bruke i det fjerne østens fjell, og det er i virkeligheten sannsynligere at et Japansk angrep på Rusland vil fremskynne Japans sammenbrudd enn at det vil tvinge Rusland i kne.

Stillehavet. Etter at regntiden nå er over på Ny-Guinea har japanerne fra begynnelsen av august gjenoptatt sine angrep mot Port Moresby. Det er kommet til større luftkamper, og japanerne søker å trenge sydøstover gjennom jungelen til dette viktige støttepunkt for forsvaret av Australia, men øyensynlig uten fremgang. En større britisk-amerikansk flåteavdeling har 7. august begynt landsetning på tre av de største av Salomonøyene, en øygruppe rett vest for Ny-Guinea som ble besatt av japanerne i vinter. Sterke japanske flåtestyrker var stasjonert her, og det kom til et voldsomt luft- og sjøslag som nå har vart i over 7 døgn. Som vanlig meldte japanerne allerede første dag at slaget var avsluttet med en strålende seier for dem. Det er betegnende at et senket amerikansk slagskip, som forekom i japanernes første meldinger er forsvunnet fra deres nyeste samlede oversikter. Da slaget ennå ikke er avsluttet foreligger ingen pålitelige meldinger om partenes tap, men det er i det minste en kjensgjerning at de alliertes flåtestyrker har innlatt seg i en stor og dristig offensiv operasjon og gjennomført sin oppgave. Landsetningstroppene kjemper fremdeles hardt, men de har allerede befestet sine stillinger på øyene, og får støtte av amerikanske fly. Av særlig betydning er besettelsen av en av de sydøstligste øyer i gruppen, Guadalcanar, som er den eneste som har flyplass, og som i japanernes hånd var en farlig trussel mot Australias østkyst. Flyplassen er nå i amerikanernes hender. Også i det nordlige Stillehav er amerikanske flåte- og flyavdelinger på kraftig offensiv mot japanernes stillinger på tre av de vestligste øyer i Aleutene. Fra disse øyer kunde japanerne true forbindelsen Amerika - Russland og amerikanernes nyeste basis på øya Dutch Harbour lenger øst. Etter japanernes store flåtenederlag i Korallhavet og ved Midway er det åpenbart at amerikanerne nå er på offensiven overalt i Stillehavet.

Middelhavet og Egypt. Siden 26. juni er general Rommels offensiv blitt stående i stampe ved El Alamein, ca. 100 km. vest for Alexandria. Begge parter har stadig fått forsterkninger, og ellers brukt tiden til å utbygge sine stillinger, særlig ved anlegg av minfelter. Rommel har også søkt å forkorte sin landveis tilførselslinje langs Afrikas nordkyst ved reparasjon av de ødelagte havneanlegg i Tobruk og Mersa Matruh. Britene, som er overlegne i luften, har stadig forstyrret arbeidet og angrepet skib i havnene. Bare Tobruk, som ligger ca. 600 km. fra fronten, kan brukes som havn for større skib, og tyskernes forbindelseslinje over land er mye lenger og mere sårbar enn britenes, men til gjengjeld er sjøveien fra Italia og Hellas kort, og tyskerne kan også i det avgjørende øyeblikk sette inn rallskjermstroker og flytransporter fra Kreta. Når britene likevel har vært på offensiven siden begynnelsen av juli, tyder det på at de tross alt klarer å trekke til seg forsterkninger i et raskere tempo enn aksesaktene. Det er sannsynlig at først når vinteren får frontene i Russland til å stivne, kan Rommel regne med tilstrekkelig forsterkninger til å gjenopta offensiven. Men til den tid vil mye være endret, sterke stillinger vil være utbygget ved Nildeltaet og Suezkanalen. Sammenbruddet av general Rommels omhyggelig forberedte lynangrep mot Egypt har krysset Hitlers planer og er et betydningsfullt lyspunkt i sommerens militære begivenheter. Av stor betydning er det også at det 13. august lyktes en stor konvoi med jagerfly og andre forsyninger å nå frem til Malta. Konvoien ble voldsomt angrepet av aksesaktens fly og ubåter, og led betydelige tap. bl.a. ble det 25 år gamle hangarskip Eagle og krysseren Manchester senket. Tap som disse var imidlertid ikke mere enn man måtte regne med med en så dristig operasjon, og undsetningen av Malta, som representerer en alvorlig trussel mot Rommels forsyningslinjer og binder en hoveddel av aksens flystyrker i Middelhavet, er verd adskillig større ofre enn disse.

India. Søndag 9. aug. trådte den indiske kongress, en uoffisiell representasjon for Indias partier, sammen i Bombay. Allerede samme dag vedtok kongressens eksekutivkomite og arbeidsutvalg Gandhis resolusjonsforslag med krav til engelskmennene om straks å forlate India. Myndighetene svarte med å arrestere Gandhi, hele kongressens ledelse og andre fremtredende kongressmedlemmer, og dette førte til uroligheter og streiker i Bombay, New Dohli og andre steder. Urolighetene er slått ned med hård hånd. England har lovet India dominionstilling etter krigen, men kongresslederne, som hevder at det samme var lovet under forrige verdenskrig som lønn for Indias krigsinnsats, stoler ikke på løftet og krever dessuten full uavhengighet av England. Nest etter U.S.A. har det britiske imperium sikkert den dyktigste og alt i alt den mest humane kolonialadministrasjon, men Indias historie til den nyeste tid er likevel rik på episoder som forklarer indernes bitterhet. England og Amerika, som for et år siden har vedtatt Atlanterhavsdeklarasjonene om folkens rett til frihet, må selvsagt også innrømme indernes prinsipielle rett til selvstyre. Problemet om Indias selvstendighet er imidlertid ikke enkelt i seg selv, og helt ugjennomførlig i den øyeblikkelige situasjon. India er snarere en verdensdel enn et land, og de rasemessige, sproglige og religiøse motsetninger er større og skarpere enn i Europa. Det er mindre sproglig og rasemessig og uendelig mye mindre kulturell forskjell mellom en nordmann og en syditaliener enn mellom Indias urbefolkning, kolarierne, i det indre, de negerlignende dravidar i syd, de høye og lyse "arier" i nord og mongolene i nordøst. Administrativt utgjør "Britisk India" hoveddelen, men hertil kommer 700 fyrstestater som er lydriker direkte under den britiske krone. Den viktigste religiøse motsetning, som ofte har ført til blodige sammenstøt, hersker mellom hinduismen og muhamedanismen, men det fins også en hel del andre religioner. Økonomisk har man motsetningen mellom en svimlende rik overklasse og en helt utarmet underklasse. Hinduene er fremdeles spaltet i en mengde kaster - i 1900 regnet man 400, i 1923 fremdeles 83 - og under dem har man de kasteløses utrolig forkomne masser. Folkeopplysningen står fremdeles uhyre lavt, i 1930 var bare 14% av mennene og 2% av kvinnene i Britisk India lesekyndige. Størstedelen av Indias folk står fremdeles likegyldig til selvstendighetskravet, og mange, som f.eks. muhamedanerne, frykter et selvstyrende, samlet India fordi de regner med å bli undertrykt av den hinduiske majoritet. Forestillingen om en landsomfattende indisk nasjonalbevissthet er en romantisk illusjon blandt hinduene intellektuelle ledere, som danner det såkaldte kongressparti. Med adskillig rett kunde det sies at det fikk bli indernes sak å ordne sine egne motsetninger og vokse seg fra sine barnesykdommer, men i det øyeblikk Japan står ved Indias porter og bare venter på regntidens og høsteyklonenes ophør, er det innlysende at de engelske styrker ikke kan forlate landet. Gandhi har også oppstillet den parole at inderne skal motsette seg "den brante jords politikk", og at de bare skal møte japanernes innmarsj med "de korslagte armers politikk". Dette betyr at Gandhi og hans tilhengere i realiteten stiller seg på aksesaktens side, og krever at Indias rustningsindustri, som hittil har levert materiell til Chinas og Russlands forsvarskamp, uskadd skal overlates i japanernes hender.

Vår egen kamp. Kirken står fast mot NS-regjeringens overgrep. I slutten av juli ble det fra alle kirkens prekestoler lest opp følgende skrivelse:

Til Norges prester, menighetsråd og menigheter. De kirken har måttet oppløse sitt forhold til det nåværende statsstyre, er det blitt nødvendig å opprette et nytt øverste kirkestyre. Under et nylig avholdt bispemøte i Oslo er et sådant kirkestyre opprettet. Bispekollegiet oppnevnte tre av biskopene som medlemmer av kirkestyret og anmodet "Kirkens Samråds" arbeidsutvalg om å tre inn i kirkestyret som medlemmer sammen med de tre biskopper.

"Kirkens Samråds" arbeidsutvalg besluttet å imøtekomme denne anmodning. Det nye kirkestyre, som fikk navnet "Den midlertidige kirkeledelse" består da for nærværende av følgende medlemmer: Biskop Berggrav (med domprost Hygen som vikar), biskop Maroni, biskop Hille, professor Hallosby, Ludvig Hope, pastor H. E. Wisløff, Professor Hallesby fungerer inntil videre som formann.

J. Maroni. Andreas Fleischer. Henrik Hille. G. Skagestad.
Wollert Krohn-Hansen. Johs. Hygen.

En rekke prester leste også opp en utførlig redegjørelse fra den midlertidige kirkeledelse. Redegjørelsen begynner med en oversikt over kirkens kamp hittil. Torbovens løfte om å sikre kirkens frihet ble brutt nesten fra første stund. Forholdene i Kringkastingen ble raskt gjort uholdbare for de kristne prester. Feylings lærebok for barneskolen som fører ytterliggående NS-propaganda inn i kristendomsundervisningen, ble autorisert på ulovlig vis, kirkens påtale av hirdens brutale overfall på skolene ble mødt med trusler, prestenes taushetsplikt ble opphevet. Det ble krevd som betingelse for ansettelse som prest at man skulle anerkjenne NS og nyordningen, og Kirkedepartementet ga direktiver for prestenes forkynnelse. Ungdomstjenesten ble innført i strid med kirkens og skolens lover, og myndighetene brukte maktmidler mot kirken. Biskopene ble avsatt og en rekke av kirkens fremste menn ble arrestert eller internert, til dels på en opprørende måte. En rekke prester ble vilkårlig avsatt, fikk taleforbud og forbud mot å bære prestedrakt. Gudstjenester ble nektet avholdt og menigheten ble jaget vekk. De to teologiske fakulteter erklærte 24. april i år at staten ved sine rettskrenkelser og overgrep hadde brutt vår statskirnelige forfatning. Stillingen i dag er derfor at over 90% av kirkens 738 prester har nedlagt sine embeder, og flere kommer stadig etter. Til myndighetenes gjentatte forsøk på å få forhandlinger i stand har kirken svart at den når som helst er villig til det, men bare når forhandlingene føres på kirkens vegne av biskopene med Berggrav i spissen. Målet for kirkens kamp idag er ikke politisk men å kunne arbeide ubundet av statens urettmessige inngrep. Etter evne vil kirken derfor fortsette sitt arbeid som før. Menighetsrådene, som man jømt har sluttet opp om sine prester, fortsetter sin gjerning enten de er avsatt eller ikke, prestene fortsetter sin forkynnervirksomhet, uavhengig av eventuelle taleforbud, men de fører ikke lenger kirkebøkene, de henvender seg bare til sine rette kirkelige overordnede, tar intet hensyn til Kirkedepartementets pålegg og gir frivillig avkall på sin lønn. Viderr heter det redegjørelsen: "Biskopene leder det kirkelige arbeid innen sitt bispedømme, i et de fremdeles har sitt bispeskontor, utfører visitaser og ordinasjon og i det hele fortsetter sin vanlige gjerning. De har Kirkens fullmakt til å bære bispedrakt og bispetittel. Når det nå også er opprettet en kirkeledelse som skal ta seg av spørsmål som angår den hele kirke, har vår kirke hele sitt arbeidsapparat i gang".

Solidaritet. Ingen kan være blind for at kirkens modige og utfordrende holdning har den største betydning for åpenkamp alle nordmenn fører idag. Uavhengig av religiøst standpunkt må alle gode nordmenn støtte de prester som trenger økonomisk hjelp, ganske som vi støtter slektninger, av lærere og andre som er rammet av naziterror. Men i større utstrekning enn hittil må enhver av oss selv oppsøke slike folk og undersøke om de trenger hjelp. Trenger de det ikke i øieblikket, vil forespørselen fortelle dem om vår solidaritet, den vil oppmuntre og minske bekymringen for fremtiden. Den samme solidaritet er på sin plass også når det gjelder mindre og mere komiske utslag av nazistisk ondskap, som f. eks. når Ålesund, Skien og endel andre byer i den senere tid er blitt fratatt sin tobakks- og brennevinsrasjon som straff for norsk holdning. Ingen burde reise eller sende pakker til slike byer uten å skrape med så mye som mulig av egne og venners rasjoner til utdeling. Små tegn på solidaritet kan i høy grad bidra til ytterligere å ståls sette den norske front, når det bare blir tilstrekkelig mange av dem.

Demonstrasjonen 3. august fylte sin oppgave. Fra tidlig om morgenen raste politibil og patruljer gjennom Oslos gater og hentet inn folk med friske blomster i knappullet. Kr. 50,- ble ansett som passende bot for denne forbrøytelse, Hirden demonstrerte sin nasjonale sans og samling ved å løpe om i gatene, rive blomstene av folk og slå unge pikar og gamle herrer i ansiktet. Mange blev trukket opp i hirdheimen og tvunget til knebøying og annen gymnastikk. Enkelte gjensidige ble hengt opp etter armene og pisket. NS-myndighetenes reaksjon viser hvor redd man på det hold er for å la det norske folk legge for dagen hvor dets sympati br. Tross alle militære seire som Norges overfallsmenn kan skyte av, føler undertrykkernes norskfødte agenter seg fremdeles på like gyngende grunn som før.

Optimisme.

Idag er det klart at tiden hittil ikke har arbeidet for våre allierte. at vi kanskje går nye og enda hardere nederlag i møte den første tid fremover, og ingen vet hvor lenge krigen ennå kan trekke ut. Fra i vinter til den tyske storoffensiv satte inn hersket det både blandt de allierte og i vårt eget land en helt feilaktig oppfatning av den militære situasjon. Mange regnet med en alliert seier i løpet av sommeren eller høsten, så mye lettere er det da i denne tid å bli grepet av mismot.

Vår avis har stadig fremholdt at tyskernes slagkraft ennå er kolossal og at vi har fortrukket å få ord på oss for pessimisme fremfor å slutte oss til en dårlig begrunnet og kortsiktig optimisme. Til gjengjeld har vi den fordel at vi ikke behøver å endre ~~syn~~ mye i vår oppfatning av situasjonen etter tyskernes siste store seire, og vi behøver ikke å endre noe i begrunnelsen for at våre allierte vil seire til slutt. Alene Amerika har langt større materielle resurser og like store tilganger på en hardført, førsteklasses soldatmateriell som Tyskland og dets allierte i Europa. Hverken Amerika eller Engalnd har hittil satt tilnærmedelsesvis hold sin kraft inn i de militære forberedelser, idet de tydelig nok har håpet at Russland alene skulde bryte den tyske angrepskraft. Snevre kapitalinteresser har fått lov å gjøre seg gjeldende og forsinke krigsproduksjonen i begge land. Ubåtfaren har vært undervurdert, og blitt først nå møtt med kraftige motforholdsregler. At disse nytter ser vi av den kjensgjerning at de tyske ubåter alt er fordrevet fra Det karabiske hav og mesteparten av Amerikas vestkyst, og isteden henvist til å operere i Nord - Atlanteren og Ishavet. Høststormene, tåken og mørket vanskeliggjør ubåtkrigen, og i de kommende måneder vil de enorme mengder krigsmateriell som har hopet sig opp i U.S.A. med langt mindre tap enn i den lyse årstid finne sin vei frem til Murmansk og Arkangelsk. En av de mest opmuntrende kjensgjerninger er i virkeligheten at tyskernes forsøk på å erobre eller avskjære disse to byer helt er slått feil, Russland vil fremdeles forsvare seg med samme seighet som før, binde mesteparten av de tyske styrker og volde blodige tap blandt dem. I Egypt meldte tyskerne 2. juli at de hadde ~~gjennbrutt~~ gjennbrutt stillingene ved El Alamein og var på marsj mot Alexandria. I virkeligheten kom de ikke av flekken. Befolkningen i de besatte land er fremdeles like fiendtlig stemt, og de mange mere og mindre tvangs sendte utenlandske arbeidere i Tyskland representerer et farlig usikkerhetsmoment. Misnøyden i Italia illustrerer best ved meldingen fra fascistpartiet om at det i disse dager har ekskludert 66000 av sine medlemmer.

I Tyskland stiger misnøyen og fortvilelsen blandt sivilbefolkningen og selv den mest hårdhendte censur kan ikke hindre at hæren etter hvert blir smittet. Den kommende vinter vil være sterkt då de tyske troppers moral, og samtidig vet vi at befolkningen i Storbritania og U+S+A. brenner av utolmodighet etter å øke krigsproduksjonen så mye som mulig, finne frem til den dyktigst ~~mulige~~ mulige krigsledere og så fort som mulig og møte sine motstandere på fastlandet. I vårt eget land ser vi at fronten holder like uryggelig som før. Kortsiktig optimisme har vi liten årsak til, men en seig, urokkelig visshet om at vi skal seire til slutt, en langsiktig, uforstyrrelig optimisme det har vil grunn til og det er også det vi trenger for å kunne leve som mennesker i denne tid.

Husk å la avisen sirkulere.

Vi kommer igjen om 14 dager.

2. årg. Oversikt pr. 1. september 1942.

Når den annen verdenskrigs historie skal skrives, er det sannsynlig at siste halvdel av august 1942 vil bli betegnet som krigens avgjørende vendepunkt. For første gang har de allierte gode resultater å oppvise på alle fronter. Aksemaktene er tydelig svekket og begynner å tære på sine siste resurser, mens Amerikas og Englands krigsstyrke er i overordentlig frask vekst og først vil nå høydepunktet om et par år - hvis krigen skulde fortsette så lenge. Det nazistiske terrorapparat i Tyskland er blitt kraftig utvidet både i omfang og idensitet i den siste tid, et avgjørende bevis for at den tyske sivilbefolkning gruer for en ny krigsvinter og at stemningen begynner og nærme sig bristepunktet. Ennå kan krigen bli langvarig og vi kan komme til og oppleve nye tilbakekny slag, men aksemaktene endelige og avgjørende sammenbrudd er ikke lenger et fjernt fremtidshåp. Det er idag en kjensgjerning vi kan regne med like sikkert som at denne vinter vil bli fulgt av en ny sommer.

~~XXXXX~~ **Russland.** I Kaukasusområdet har tyskerne nesten ikke kommet av flekken i løpet av den siste halve måned. De kjemper fremdeles like syd for Krasnodar, Maikop og Pjatigorsk, som ble tatt for over 14 dager siden, og de er ennå langt fra Svartehavsflåtens havn Novorossisk syd for Tamanhalvøya, som de for over 14 dager siden hevdet at russerne hadde evakuert. Bare i retning av Grosnyj kan tyskerne notere en viss fremgang under seige kamper. Dette oljefeldt har tiendeparten av Bakus produksjon, eller ca. 6% av Russlands samlede produksjon, og skulde det lykkes tyskerne å nå frem, vil feltet i likhet med Maikop-kildene bli så grundig ødelagt at tyskerne vil trenge et år for å få en nevneverdig produksjon igang. Tyskernes krefter har åpenbart ikke strukket til for fremstøtet østover den nordkaukasiske steppe mot Astrakan, som ble begynt umiddelbart etter Rostovs erobring 24. juli. Den panserkilo som 14. august meldte erobringen av byen Jelista, midtveis mellom Rostov og Astrakhan ved Volgamunningen, har ikke senere latt høre fra sig. Tyskerne hadde regnet med at Kaukasushæren var demoralisert og varig desorganisert etter sin lange retrett. Isteden viser det seg at den kjemper med større tapperhet og seighet enn noen sinne, og at retretten har vært organisert med overlegen dyktighet og bare har medført et minimum av forbigående desorganisasjon. Under retretten har russerne ødelagt eller tatt med seg alt som kunde vært til nytte for tyskerne, undertiden har de til og med fraktet med seg jernbaneskinner og sviller. Den tyske hærledelse kan heller ikke avse tilstrekkelige forsterkninger til sin hær i Kaukasus, fordi hovedstyrkene er bundet i angrepet mot Stalingrad eller i forsvaret mot det voldsomme russiske angrep langs hele fronten fra Voronesj og nordover, så situasjonen her er lys. Den største interesse knytter seg idag til kampen om Stalingrad. Det er lykkes tyskerne å komme over Donbuen også nord for Kalatsj, som ligger 60 km. vest for Stalingrad, og byen angripes nå fra tre retninger: fra vest mot Kalatsj, fra nordvest og fra sydvest. I Nordvest har russerne i slutten av august satt inn store motangrep, drevet tyskerne endel tilbake og tilføyet dem blødige tap. Tyskernes hovedangrep kommer imidlertid fra sydvest, og det er her lykkes dem å trenge en kile et stykke inn i den russiske linje. Tyskerne hevder at kilens spiss bare er 25 km. fra Stalingrad, men at de samtidig forteller at forsvarsstillingene rundt byen er 30 km. dype, og dertil like sterke som fortene rundt Sevastopol, skulde dette neppe bety noen akutt trussel.